

Δ'.
ΜΑΡΓΑΡΙΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΟΥ

Καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἀθηνῶν Πανεπιστημίῳ, προέδρου
τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «Ἀνατολῆς» κτλ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΩΝ ΑΥΤΟΥ

ΣΥΝΤΑΧΘΕΝ ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΑΣΚΗΤΟΠΟΥΛΟΥ

Καθηγητοῦ, πρώην Ἐπιθεωρητοῦ τῶν Κοινοτικῶν Σχολείων
Σμύρνης καὶ ἐνδοχόρου.

ΕΝΤΟΛΗ

*τῆς πρὸς ἀνέγερσιν μαρμαρίνης προτομῆς τοῦ Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου
ἐπιτροπείας (1923)*

Α'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ (1866—1875)

1) Δόγοι προτρεπτικοὶ πρὸς Ἰδρυσιν Ἐκπαιδευτηρίων ἐν Κυ-
ζίκῳ, 1866.

2) Δογοδοσίαι τῆς ἀδελφότητος Προόδου 1866—75.

3) Δογοδοσία τῆς Μακεδονικῆς ἀδελφότητος 1872 ὡς γραμ-
ματεὺς αὐτῆς.

4) Ὑπόμνημα πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸν φι-
λολογικὸν Σύλλογον περὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Μακεδονικῆς ἀδελφό-
τητος καὶ περὶ τοῦ Κυριακοῦ αὐτῆς Σχολείου, 1873. Τῆς ἐκθέσεως
ταύτης ἀποσπάσματα ἤξλωσε ν' ἀπαγγεῖλη ἐν τῷ προεδρικῷ του
λόγῳ ὁ Ἡροκλῆς Βασιιάδης.

5) Δόγος ἐπιμνημόσυνος εἰς τὸν Μιχαὴλ Κάλφαν, Εὐεργέτην
καὶ Σύμβουλον τῆς Μακεδονικῆς Ἀδελφότητος, ἀπαγγελλθεὶς ἐν τῷ
Ἱερῷ Ναῷ τῶν Βλαχερνῶν 1873.

6) Ἱστορική πραγματεία ἐπὶ διπλώματι ὑποβληθεῖσα εἰς τοὺς καθηγητὰς τῆς Π. Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς. 1871.

7) ἄρθρα ἐν τῷ Νεολόγῳ Κωνσταντινουπόλεως περὶ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως τῆς Κυζίκου 1770.

8) Ἄρθρα περὶ τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως ἐν τῷ Νεολόγῳ Κωνσταντινουπόλεως 1871. Ὡς τελειόφροντος τῆς Μεγάλῃς τοῦ Γένους Σχολῆς ὁ Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης μετέσχε τῶν πολυκρότων συζητήσεων περὶ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, εἰς ἃς ἔδωκεν ἀφορμὴν ὁ ἐν Λονδίῳ καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων Ἰωάννης Βαλέττα, οὗ τὴν ἐρμηγελαν δὲν ἐπεδοκίμασεν ὁ τελέσας τὰ ἐγκαίρια τοῦ ἐν Λονδίῳ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Ὁρθοδόξων Μητροπολίτης Σύρου καὶ Τήνου Ἀλέξανδρος ὁ Λυκοῦργος.

Ὁ κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης ὑπερήσπισε τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ι. Ν. Βαλέττα, εἰς ὃν ἡ ὑπερήσπισις ἐράνη τόσον ἐπιτυχῆς, ὥστε ζήτησας τὸ ὄνομα τοῦ γράψαντος τὰ ἄρθρα παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Νεολόγου Βαφειάδου καὶ μαθὼν ἐπεμψεν αὐτῷ διὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του Ι. Πανωρίου, ὑποπρωξένου ἐν Πανόρμῳ, δῶρον τὰ συγγράμματα αὐτοῦ.

α) Περὶ τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως. Ἐν Λονδίῳ.

β) Τὰς ἐπιστολάς τοῦ Φωτίου. Ἐν Λονδίῳ 1864.

γ) Ὁμήρου βίος καὶ ποιήματά, πραγματεία ἱστορική καὶ κριτική. Ἐν Λονδίῳ 1867· καὶ ἄλλα τινὰ βραχύτερα.

9) Ἐπιγράμματα εἰς Ἀρχιερεῖς καὶ λογίους ἄνδρας.

Β'. ΕΝ ΒΕΡΟΛΙΝῳ, (1878—1883)

10) Ἀνακρίσεις τῶν ἐν τῇ Tribune τοῦ Βερολίνου καὶ ἐν Βιενναίαις Ἐφημερίαις συκοφαντιῶν τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν ἀνταποκριτοῦ Schumann, διασύροντος καὶ γελοιοποιούντος τὴν Ἑλληνικὴν πολιτείαν τῷ 1880.

11) Περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Σλείμαν ἐν Τροίᾳ ἐν τῷ Περιοδικῷ Wochenschrift 1881.

12) Περὶ τοῦ νῦν ἐν Κυζίκῳ τελουμένου γάμου, παραδαλλομένου πρὸς τὸν ἐν τῇ ἀσπίδι τοῦ Ἀχιλλέως Σ. 491-496 καὶ τῇ τοῦ Ἡρακλέους Ἡσίοδ. σελίς 27, 2 καὶ ἐξῆς περιγραφόμενον 1881.

13) Διατριβή περί ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, διασφζομένων ἔτι ἐν Κυζίκῳ. 1882.

Ἀμφότεραι αὖ ὑπ' ἀριθμ. 12 καὶ 13 ἀναγεγραμμέναι διατριβαὶ ὑπεδλήθησαν εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου.

14) Περὶ τοῦ «περὶ φύσεως ἀνθρώπου» βιβλίου τοῦ Νεμεσίου Ἐπισκόπου Ἐφέσης, Ἐναλοιμος ἐπὶ διδασκαλίᾳ διατριβὴ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: «Zwei kapitell über Nemesius und seine Quellen» Berlin, 1882.

Τὸ ἔργον τοῦτο γερμανιστὶ γεγραμμένον ἔκρινεν ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου ὡς *eruditionis et diligentiae specimen probabile*.

15) Διατριβὴ περὶ τοῦ ἐπιχειρήματος Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου, ὅτι, ἐὰν ὑπάρχωσι πολλὰ ὄντα, θὰ εἶνε ταῦτα κατ' ἀνάγκην ἀπειρατὸ τε μέγεθος καὶ τὴν ομικρότητα. Ἡ διατριβὴ αὕτη ὑπεδλήθη εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου. (ἰδὲ Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου Φιλοσοφικὰ μελετήματα τεύχος Α' σελ. 78 ἐν Ἀθήναις 1886).

16) Ἄρθρον ἐν τῇ Τεργεσταίᾳ Κλειοῖ ἐκ Βερολίνου ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τοῦ θανάτου Φιλίππου Ἰωάννου, καθηγητοῦ τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ὁ κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης ἀπήτει παρὰ τῶν κληρονόμων τὴν ἐκδοσὶν τῶν φιλοσοφικῶν συγγραμμάτων τοῦ ἀσιδίμου διδασκάλου ὑπισχνόμενος προθυμοτάτην πρὸς τοῦτο συνεργασίαν.

Γ'. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (1883 καὶ ἐφεξῆς)

17) Ὁ Ἰσλαμισμὸς καὶ ἡ ἐπιστήμη. Ἐν τῇ ἐφημερίδι «Αἰῶνι» ἀριθ. 4,144. 4184 καὶ 4185.

18) Οἱ δύο πατριάρχαι Ἰωακείμ ὁ Γ' καὶ ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Νικόδημος. Ἐν τῷ «Μὴ χάνεσαι» τοῦ Γαβριηλίδου.

19) Φιλοσοφικὰ Μελετήματα τεύχος Α' ἐν Ἀθήναις 1886. ἐν ᾧ πλὴν τῆς πραγματείας τοῦ Ἐδ. Τσελλέρου «Οἱ Ἕλληνες πρόδρομοι τοῦ Δαρβίνου», ἀξήθεισης διὰ τῆς παραθέσεως τῶν πηγῶν,

ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη ἡ πραγματεία· συμπεριελήφθησαν δὲ καὶ αἱ ὑπ' ἀρ. 15 καὶ 17 σημειωθείσαι ἀνωτέρω πραγματεῖαι.

20) Ἱστορία τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως, ἐναίσιμος ἐπὶ ὑψηλοῦ διατριδῆ. Ἐν Ἀθήναις 1885 ἐκ σελ. 160.

Ἐπαινετικωτάτην κρῖσιν αὐτῆς ἐδημοσίευσεν ὁ Ed. Zeller ὡδε.

«Μετ' ἐπιστάσεως μελετήσας τὴν συγγραφὴν τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου δύναμαι νὰ βεβαιώσω, ὅτι αὕτη παρέχει πιστὴν καὶ καθαρὰν ἐπὶ ἐμδριθοῦς τῶν πηγῶν μελέτης στηριζομένην ἔκθεσιν τῶν πρὸ τοῦ Σωκράτους φιλοσοφικῶν περὶ τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως δοξῶν, ἧτις ἐπὶ τοσοῦτον χρήσιμος καὶ πολλοῦ εἶναι ἀξία ὅσον τέως ὑπῆρχεν ἀληθῶς ἔλλειψις περιεκτικῆς τινος μονογραφίας περὶ τοῦ θέματος τούτου Εὐκτατὸν δὲ ὅσον καὶ ἀρεστὸν μοι εἶναι νὰ προσῆσω ὅτι τὸν κ. Μαργαρίτην Εὐαγγελίδην ἐξετίμησα κατὰ τὴν ἐνταῦθα πολυετῆ αὐτοῦ διατριδῆν οὐ μόνον ὑπὸ τὴν ἔκψιν τοῦ ἀτομικοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν πρὸς τὴν ἐπιστήμην ζῆλον αὐτοῦ. Ἐπιθεδαιῶ τοῦτο αὐθορμήτως καθ' ὅσον φλέγομαι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας, ἵνα συντελέσω κατὰ τὸ δυνατόν, ὅπως ὁ κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης τύχῃ κύκλου ἐνεργείας τοῦ ζήλου αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τῆς ἰκανότητος αὐτοῦ ἀνταξίαν».

Ὁ δὲ καθηγητῆς Ludwig Stein ἐδημοσίευσεν περὶ τοῦ ἔργου τούτου τάδε.

Ἡ προκειμένη ἱστορία τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου ἀφιερῶται τῷ γενναίῳ διδασκάλῳ Τσελλέρῳ. Ὁ πρῶτος τόμος αὐτῆς πραγματεύεται τὰς περὶ τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως δοξασίας τῶν πρὸ τοῦ Σωκράτους φιλοσόφων. Μετὰ προοίμιον λίαν σαφές καὶ ἐν κομψῇ φράσει συντεταγμένον, ἐν ᾧ βαθέως διήκουσα διαφορὰ τῆς δογματικῆς καὶ κριτικῆς γνώσεως ἐνεργῶς διασαφηνίζεται, τρέπεται ὁ συγγραφεὺς πρὸς τὰ πρῶτα μὲν ἵχνη τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως παρὰ τοῖς Ἴωσι φυσιολόγοις. Τὸ κέρδος δεικνύει ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα, ὡς εἶναι φυσικόν, λίαν ἰσχνόν, τὸ δ' ἀποτέλεσμα ἀρνητικόν. Οἱ Ἑλεᾶται θεδαίως ἔχουσιν ἤδη λάβει ἀξιόλογον ὁρμὴν πρὸς τὴν θεωρίαν τῆς γνώσεως, ἀλλὰ περὶ συνειδητῆς κατανοήσεως τοῦ προβλήματος τῆς γνώσεως, δὲν δύναται νὰ γίνηται παρ' αὐτοῖς λόγος, πολλῶν δ' εἴη ἥττον περὶ συστηματικῆς διαμορφώσεως αὐτοῦ, ὡς καὶ παρὰ τοῖς πρὸ τοῦ Σωκράτους φιλο-

σόφους καθόλου—ἐξαιρουμένων πως τῶν Σοφιστῶν.—“Ὅσοι λοιπὸν δυσχερέστερον εἶναι ἐκ διεσπαρμένων σημειώσεων καὶ πενιχρῶν ὑπαινιγμῶν νὰ συγκροτήσῃ τις ὡς σύνολον τὰς περὶ τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως δόξας τῶν πρὸ τοῦ Σωκράτους φιλοσόφων, τόσῳ μᾶλλον εἶναι ἄξιον ν’ ἀναγνωρίσωμεν τῷ κ. Μαργαρίτῃ Εὐαγγελίδῃ ἀνεπιφυλάκτως, ὅτι ἔλυσε καθόλου ἐπιτυχῶς τὸ δυσχερὲς τοῦτο πρόβλημα. Ὁ συγγραφεὺς ἵσταται ἐπὶ τοῦ ὕψους τῆς νεωτέρας ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης, γινώσκει καὶ χρησιμοποιεῖ τὴν νεωτάτην περὶ τοῦ θέματος γραμματείαν, εἰ καὶ ἐν τοῖς πορίσμασι αὐτοῦ προστίθεται πάντοτε σχεδὸν τῷ Ἐδ. Τσελλέρῳ. Ἐπὶ πρωτοτύπου διεισόδου τῆς ὕλης καὶ αὐτοτελοῦς προόδου νέων ἀπόψεων δὲν εἶχε δεβῶτως νὰ ἐγείρῃ ὁ συγγραφεὺς ἀξιώσεις, ἀλλὰ τόσον ὑψηλαὶ ἀπαιτήσεις οὐδαμῶς ποὺ προβάλλονται τοῖς νεαροῖς, πρὸς τὰ πρόσω ὠρμημένοις νέοις “Ἕλλησι. Πρὸς ἀνεξάρτητον, τὸ θέμα τελείως ἐξαντλοῦσαν. σύντονον ἀνεξέτασιν τόσον δυσκόλου θέματος ἀπαιτεῖται ἥσσα ἐπιστημονικὴ παράδοσις ἀκμαία, ἣν οἱ “Ἕλληνες ἐν μικρῷ μόνον μέτρῳ καὶ μόλις ἀπὸ μικροῦ μόνον χρόνου κέκτηνται. Τούτου ἕνεκα ἀποφεύγω νὰ εἰσέλθω εἰς κενὰ τινα καὶ ἄλλείμματα τοῦ ἄλλως ἱκανοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ἀξίου ἔργου. Ἀπὸ κειροῦ εἰς καιρὸν καθίσταται ἀνάγκη νὰ γίνηται περιοκότησις τῆς ἐνεστώσης καταστάσεως ἐπιστήμης τινός καὶ νὰ συμπεριλαμβάνωνται τὰ πορίσματα τῶν τελευταίων ἐρευνῶν ἐν σαφεῖ καὶ ἀκριβεῖ γλώσσῃ. Καὶ τοῦτο δὲ εἶναι μεγάλη ὑπηρεσία, τὸ συναρμόσαι δηλαδὴ τὰ διεσπαρμένα μέλη ἐπιστήμης τινός εἰς ἑνιαῖον καὶ περιόπτον σύνολον. Ταύτην δὲ τὴν ὑπηρεσίαν ὄλην καὶ πλήρη προσήνεγκεν ὁ κ. Εὐαγγελίδης». (Καὶ δι’ ἄλλας ἀκόμη διεξοδικωτάτας κρίσεις τοῦ Θερεϊανοῦ, τοῦ Μ. Λάππα, Palumbo κτλ. παραπέμπω εἰς σελ. 29-40 Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου. Λόγος Εἰσιτήριος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας» Ἐν Ἀθήναις. τύποις Ἀλεξ. Παπαγεωργίου 1888.

21) Σύνοψις τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας Ἐδουάρδου Τσελλέρου, ἐξελληνισθεῖσα ὑπὸ Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου (προσθέντος καὶ πίνακα τῶν φιλοσοφικῶν σχολῶν μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτῶν καὶ πίνακα λέξεων καὶ κυρίων ὀνομάτων. Ἐν Ἀθήναις, 1886.

22) Λόγος εισητήριος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας, ἐν Ἀθήναις 1888.

23) Λόγος εισητήριος εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἐπὶ τῇ ἀναλήψει τῆς τακτικῆς καθηγεσίας, ἐν Ἀθήναις 1894.

24) Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ. Λύσις τῆς ἀπορίας τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου. Ἐν τῇ Εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς καθηγεσίας Κωνσταντίνου Σ. Κόντου σελ. 387, ἐν Ἀθήναις 1893.

25) Ἀνακοίνωσις περὶ Φωτίου τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως (τὰ κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Εἰκοσιπενταετηρίδος Κ. Σ. Κόντου σελ. 63—67), ἐν Ἀθήναις 1895.

26) Περὶ τοῦ λόγου τοῦ Ζήνωνος τοῦ Ἐλεάτου· ὁ λόγος οὗτος, δι' οὗ ὁ φιλόσοφος ἀποδεικνύει ὅτι, ἐὰν δεχθῶμεν πολλὰ τὰ ὄντα, ἀναγκασόμεθα νὰ ὁμολογήσωμεν αὐτὰ ἄπειρα κατὰ τε τὸ μέγεθος καὶ τὴν σμικρότητα, διατελεῖ ἔτι ἀποπλανῶν τοὺς ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας γράφοντας. Ἐδειξε δ' ὅτι καὶ ὀνεώτατος ἱστοριογράφος τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας W Windellband ἐν ἀμφοτέροις αὐτοῦ τοῖς ἱστορικοῖς ἔργοις ἐξέθηκε τὸν συλλογισμὸν τοῦτον τοῦ Ζήνωνος κατὰ τὴν ἐσφαλμένην γραφήν. Ἡ σχετικὴ ἀνακοίνωσις τοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου ἐγένετο ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ ἐταιρείᾳ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Κ. Σ. Κόντου καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. 6' σελ. 614.

27) Περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ φιλοσόφου Καντίου καὶ τοῦ Ἱατροῦ Γουφελάνδου ὅτι αἱ νόσοι δύνανται νὰ θεραπεύωνται δι' ἀπλῆς βουλήσεως. Ἐν τῇ Ἀττικῇ Ἰριδι.

28) Ἀποσπάσματα ἀρχαίων φιλοσόφων διὰ τὸ φροντιστήριον τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς. 1894.

29) Φιλοσοφικαὶ πραγματεῖαι, δημοσιευθεῖσαι (1880—1924) ἐν ἐπετηρίσιν καὶ τοῖς περιοδικοῖς Ξενοφάνει, Στοᾶ, Ἀθηνᾶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας, ἧς ὑπῆρξε κατὰ τὴν πρώτην ἐξαετίαν ὁ γενικὸς γραμματεὺς (1880—1895), ἐν Σωτῆρι, Πλειάδι, Παρνασσῷ, Ἀγῶνι, Ἀττικῇ Ἰριδι, ἡμερολογίῳ Ἱεροσολύμων κτλ.

Ἐκ τῶν διεσχορπισμένων ἐν δυσσευρέτοις περιοδικοῖς συγγράμμασιν ἀξιολογωτάτων πραγματειῶν τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ κ. Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου σημειοῦμεν τὰς

Περὶ Ξενοφάνους, περὶ Πυθαγόρου, περὶ τῆς φιλοσοφίας παρὰ

τοῖς ἀρχαίοις, περὶ ἀποθεώσεως τοῦ Πυθαγόρου, περὶ Ζήνωνος τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς Στοᾶς, περὶ διαφόρων γνωμῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων φιλοσόφων, περὶ τῆς Στωϊκῆς Σχολῆς, περὶ ἰσοτιμίας καὶ τῆς τοῦ κόσμου πολιτείας ἐν τόμ. Γ' καὶ Δ' τῆς Ἀθηνᾶς, περὶ Θαλοῦ τοῦ Μιλησίου, περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Δημοκρίτου, περὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ὡς καιτίδος τῆς φιλοσοφίας κτλ. (ἐν τοῖς ἑπτὰ τόμοις τοῦ Ξενοφάνους)

30) Ὁ σκοπὸς τοῦ ἀνθρώπου (ἐν τῷ ἡμερολογίῳ τῶν Ἱεροσολύμων) 1898.

31) Κρίσεις τοῦ φιλοσοφικοῦ διαγωνισμοῦ Γρ. Κ. Σούτσου, ἀναγνωσθεῖσαι ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου καὶ δημοσιευθεῖσαι ἐν ἰδιαιτέροις φυλλαδίοις, 1899, 1902, 1912.

32) Τίς ἐστὶν ἡ ἀληθὴς, αἰωνία καὶ γονιμοτάτη Εὐποιία. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ἀγῶνος» ἐν Ἀθήναις). 1903.

33) Σύνοψις τῆς ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας μέρος α'. Ἱστορία τῆς φιλοσοφίας τῶν Ἑλλήνων κατὰ Ed. Zeller, ἐν Ἀθήναις τύποις Ἀθ. Δηλιγιάννη 1904 μετὰ μακρῶν προλεγομένων ἐκ σελίδων 35 καὶ 471.

34) Ἡ ἑβδομηκονταετηρὶς τῆς εἰς διδάκτορα τῆς Φιλοσοφίας ἀνακηρύξεως τοῦ Ἐδ. Τσελλέρου, ἐν Ξενοφάν. τόμ. δ' σελ. 98. 1906.

35) Διατριβὴ περὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Ξενοφ. τόμ. α' 540. 1914.

Λ Ο Γ Ο Ι

36) Πανηγυρικοὶ λόγοι κατὰ τὰς ἐπετελοῦς ἑσπερὰς τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «Ἀνατολῆς», δημοσιευθέντες ἐν ταῖς ἐπετηρίαι τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου καὶ τῷ Ξενοφάνει κλ. 1891—1924, ὡς :

Κοιτὶς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἢ Μικρὰ Ἀσία.

Περὶ τοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ θρησκευτικοῦ καὶ πολιτικοῦ προσηλυτισμοῦ.

Περὶ τῆς καθαρότητος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Οἱ Ἑλληνες Διδάσκαλοι τῆς ἀνθρωπότητος.

Αἱ Ἀθῆναι εἶναι θυγάτηρ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Περὶ τῆς συναφείας Ἀθηνῶν καὶ Μικρᾶς Ἀσίας κλπ.

37) Προσφωνήσεις πρὸς τοὺς ἐν τῷ Συλλόγῳ τῶν Μικρασιατῶν «Ἀνατολῆς» τὴν πάτριον ἑορτὴν τῆς βασιλοπῆτας πανηγυρίζοντας κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν νέων ἐτῶν 1891—1915 καὶ δημοσιευθεῖσαι ἐν ταῖς Ἐπετηρίδι καὶ τῷ Ξενοφάνει.

38) Τὰ κατὰ τὸ μνημόσυνον τῶν ἀοιδίμων ἱεραρχῶν Καισαρείας Ἰωάννου Ἀναστασιάδου καὶ Προκονήσου Παρθενίου, τὸ τελεσθὲν ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν Ἀνατολῆς λόγος Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου, ἐν Ἀθήναις 1902.

39) Λόγος ἐπιμνημόσυνος εἰς Ἰω. Δομπόλην καὶ Καποδίστριαν, ἰδρυτὰς τοῦ Κ. Πανεπιστημίου, ἐντολῇ τῆς συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν Ἀθήναις 1920.

40) Λόγοι ἐπικήδειοι, ἐπιμνημόσυνοι, νεκρολογίαι κλ. ἐκφωνηθέντες καὶ δημοσιευθέντες κατὰ διαφόρους περιστάσεις ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἀθήναις, εἰς Μιχ. Κάλφραν, Μενέλαον Νεγροπόντην, Ἰωάννην Πεσμαζόγλου, Π. Θ. Ἀκρίταν, Κωνστ. Ἡρ. Βασιάδην, Β. Βασιλειάδην, Ἀρχιμ. Κύρ. Γρηγοριάδην, Ἀλέξ. Μ. Δάνιαν, καθηγητὴν τοῦ ἐν Σάμῳ Ἱεροδιδασκαλείου «Ἀνατολῆς» πεσόντα ἐν Δοῦράνῃ κλπ. κλπ..

41) Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἰωάννου Γ. Πεσμαζόγλου. Ἐν Ξενοφάνει τόμ. Ε' σελ. 1 — 118 τῇ 24 Νοεμβρίου 1906.

42) Τὰ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος τοῦ καθηγητοῦ Κωνστ. Σ. Κόντου ἐν Ἀθήναις 1893.

43) Λόγος πανηγυρικὸς ἀπαγγελθεὶς ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς τεσσαρακονταετηρίδος τῆς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καθηγεσίας τοῦ Κωνστ. Σ. Κόντου, ἐν Ἀθήναις 1909.

44) Λόγος ἀπαγγελθεὶς κατ' ἐντολὴν τῆς ἀκαδημ. συγκλήτου ἐν τῇ αἰθούρῃ τῶν τελετῶν τῶν δύο Πανεπιστημίων, Πανηγυριζόντων τὴν 25 Μαρτίου, ἡμέραν τῆς ἐθνεγερσίας. Ἐν Ἀθήναις 1914.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

45) Ἐννέα ἄρθρα συνταχθέντα καὶ δημοσιευθέντα εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τοῦ Βλ. Γαβριηλίδου 1883 περὶ Ἐκπαιδεύσεως.

46) Ἐλεγχος τῶν Ἐκπαιδευτικῶν νομοσχεδίων τοῦ Χαρ. Παπαμάρκου ἐν τῇ Ἀκρόπολει 1884.

47) Ὡς Γενικός γραμματεὺς τῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Κ. Σ. Κόντου ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας συνέταξε μετὰ τῶν Π. Π. Οἰκονόμου, Μιλτιάδου Πανταζῆ καὶ Γ. Παπαβασιλείου Πρόγραμμα πρακτικοῦ Λυκείου, δημοσιευθὲν ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει τῆς Ἀθηνᾶς 1890, κατ' ἀπαίτησιν τοῦ Χρ. Ζωγράφου διὰ τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ζωγράφειον.

48) Ὡς ἰδρυτὴς καὶ πρόεδρος τῶν φιλεκπαιδευτικῶν ἀδελφοτήτων Ἀρτάκης, Πανόρμου, Μηχανιώνας, Περάμου καὶ Κυζίκου ἀπήγγειλε κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐκπαιδευτικούς, πανηγυρικοὺς καὶ προτρεπτικούς λόγους, δημοσιευθέντας ἐν ταῖς ἐφημερίαις Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ τοῦ 1866—1875.

49) Συνέταξε διαφόρους ἐκθέσεις κατ' ἐντολὴν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας περὶ τῆς καταστάσεως τῶν Γυμνασίων τοῦ κράτους ἀπὸ τοῦ 1835 καὶ ἐφεξῆς.

50) Ὡς συνιδρυτὴς τοῦ Κυριακοῦ Σχολείου τῆς Μακεδονικῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος, λειτουργοῦντος ἐν τῇ εὐρυτάτῃ αἰθούσῃ τοῦ ἐν Μουχλίῳ Κωνσταντινουπόλεως δημοτικοῦ Σχολείου, ἐδίδαξεν ἐρμηνείαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ Ἑλληνικὰ καὶ ἐξεφώνησε Ἐκπαιδευτικούς καὶ Προτρεπτικούς πρὸς παιδείαν Λόγους 1872—1873.

51) Ὡς συνιδρυτὴς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μακεδονικῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἀδελφότητος μετὰ τοῦ Στεφάνου Νούκα, ἧς ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἰδρυσις τοῦ ἐν Τσοτυλίῳ Γυμνασίου, ἐξεφώνησε κατὰ διαφόρους περιστάσεις Ἐκπαιδευτικούς, Πανηγυρικοὺς καὶ Ἐπικηδείους λόγους, δημοσιευθέντας ἐν Ἐφημερίαις Κωνσταντινουπόλεως 1872—1873.

52) Συνέταξε τὸ πρόγραμμα καὶ κανονισμὸν τοῦ ἐν Τσοτυλίῳ γυμνασίου μετὰ τῶν Στεφάνου Νούκα καὶ Ἰωάν. Ἀλιμπέρτου, 1873.

53) Συνέταξεν ὡς Γραμματεὺς τῆς Ἐπιστημονικῆς ἐταιρείας τὰς πρώτας λογοδοσίας, δημοσιευθείσας ἐν Ἀθηνᾶς 1889—1894.

54) Γνώμη περὶ τῶν ὑποψηφίων τῆς ἑδρας τῆς Γενικῆς ἱστορίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ἐν Ἀθήναις 1918.

55) Ὑπόμνημα εἰς τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα Γεώργιον τὸν Α'. τὸν Διάδοχον Κωνσταντῖνον, πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως Θεόδωρον Π. Δηλιγιάννην, πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀντι-

πολιτεύσεως Γεώργιον Θεοτόκην περί ιδρύσεως ἱεροδιδασκαλείων κλπ. 1895.

56) Ὑπόμνημα τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «Ἀνατολῆς» πρὸς τὸ Σεβαστὸν Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας περί τοῦ ἱεροδιδασκαλείου Σάμου ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ διδασκαλεῖα τῆς Ἑλλάδος ἐν Ἀθήναις, 1914.

57) Πρόγραμμα συγγραφικοῦ καὶ μεταφραστικοῦ γραφείου, ιδρύσεως Πανεπιστημίου ἐν τῇ δούλῃ Ἑλλάδι καὶ ἔφημερίδος ἀνεξαρτήτων πολιτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν συμφερόντων κατ' ἐντολὴν Μεβελίου Νεγροπόντου συνταχθὲν κατ' Αὐγούστον τοῦ 1882 (πρβλ. τὸν ἐπικηδεῖον εἰς Μενέλαον Νεγροπότην ἐν νέᾳ ἔφημερίδι τῆς 30 Ἰανουαρίου 1893 καὶ προλεγόμενα εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς φιλοσοφίας 1904).

58) Ἐπισκόπησις τῆς συγγραφικῆς παραγωγῆς τοῦ ἔτους 1884 ἐν Ἀθηναῖκαῖς ἔφημερίσιν.

59) Κρίσεις τοῦ Σεβαστοπουλείου γλωσσικοῦ διαγωνισμοῦ, ἀναγνωσθεῖσαι ἐν τῇ ἀλθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ δημοσιευθεῖσαι ἐν ἰδιαιτέροις φυλλαδίοις 1917, 1920 καὶ 1921.

60) Προλεγόμενα εἰς τὸν α' τόμον τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «Ἀνατολῆς» τὰ ἀντιπαπικά ὑπὸ Ἀν. Διομήδους Κυριακοῦ. ἐν Ἀθήναις 1893, ἐκ σελ. κα'.

61) Κρίσεις διαφόρων συγγραμμάτων, δημοσιευθεῖσαι κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐν ἔφημερίσιν, περιοδικοῖς, ἡμερολογίοις κλπ. ὡς τοῦ ὑπὸ Κ. Μακρῆ Ἰατροῦ ἐκδοθέντος βιβλίου περί μεταξοσκώληκος, τῶν ὑπὸ τοῦ Παστέρ μεγάλων ὑπηρεσιῶν αὐτοῦ (ἐν Ἀθήναις Ν. Ἐφημερίς 1883, τοῦ Δ. Μοστράτου περί τῆς παιδαγωγικῆς Ἐλβετίου ἐν τῇ περιοδικῇ Περνασσῷ, περί Κεμερίου ὑπὸ Οἰκονόμου Γεωργίου Παπαδοπούλου ἐν Ἀθήναις 1919, περί ἐπιδησιολογίας Χρ. Βασιλάδου ἱατροῦ. Καθόλου δ' εἶπειν οἱ νεαροὶ ἐπιστήμονες πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῶν ἔργων των ἢ τῶν μεταφράσεων αὐτῶν ἐθεώρουν ἀπαραίτητον τὴν ἐπιθεώρησιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου.

62) Προλεγόμενα εἰς τὴν τοῦ Κωνσταντίνου Ν. Παπαμιχαλοπούλου περιήγησιν εἰς τὸν Πόντον τῇ 25 Αὐγούστου 1903.

63) Αἰτία τῆς εἰς Ἑλλάδα μεταναστεύσεως τῶν ἐν Καυκάσῳ.

Ἑλλήνων τοῦ Πόντου καὶ ἱστορία τῶν παθημάτων αὐτῶν, ἐν Ἀθήναις 1898.

64) Ἐδημοσίευσεν ἄρθρα ἐπικαιρότατα κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τῆς ἐκριζώσεως τοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Ἑλληνισμοῦ ἐν τῷ Ἀλυτρώτῳ 1918 — 1919 τῆς κοινῆς τῶν Ἀλυτρώτων Ἑλλήνων Ἐπιτροπείας, ἧς ἦτορ ὁ πρόεδρος.

65) Ὑπόμνημα περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ παθημάτων τῶν Ἑστιῶν τοῦ πολιτισμοῦ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Θράκης μετὰ πέντε ἐγχειρῶν χαρτῶν ἐκτὸς τοῦ κειμένου. Ἐν Ἀθήναις 1918.

66) Τῷ 1884 ἰδρυθέντος τοῦ θεσμοῦ τῆς διὰ Κριτικῆς ἐπιτροπείας ἐκλογῆς τῶν δοκιμωτάτων διδακτικῶν βιβλίων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, διορίσθη ὁ κ. Καθηγητῆς μέλος τῆς Κριτικῆς ἐπιτροπείας πρὸς κρίσιν τῶν φιλοσοφικῶν, παιδαγωγικῶν καὶ θρησκευτικῶν διδλίων τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Ὁ διορισμὸς τοῦ κ. Καθηγητοῦ ἐπανελήφθη καὶ κατὰ τὰς ἐπομένους περιόδους, ἀλλὰ δὲν ἀποδέχεται αὐτὸν φρονῶν ὅτι ἄτοπον νὰ λάβῃ εὐθύνην ἐφαρμογῆς ὅρων, οὓς ἀπεδοκίμασεν ἐπισήμως μετὰ πάντων τῶν συναδέλφων αὐτοῦ.

67) Ὁ κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν φιλοσοφικῶν σπουδῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐπέτυχε παρὰ τῆς Πανεπιστημιακῆς Συγκλήτου ἑτησίου χρηματικοῦ ἐπιδόματος πρὸς καταρτισμὸν εἰδικῆς φιλοσοφικῆς βιβλιοθήκης, ἀναγκαιοτάτης πρὸς τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ, πρὸς τὸ φιλοσοφικὸν αὐτοῦ φροντηστήριον καὶ πρὸς χρῆσιν τῶν φιλοσοφούντων Καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν.

Δι' εἰκοσαετοῦς ἐπιμόνου ἐπιμελείας ἀπήρτισεν βιβλιοθήκην εἰδικῶς φιλοσοφικὴν ἀξιολογωτάτην.

68) Ὁ κ. Καθηγητῆς ἐφιλοπόνησε καὶ πολλὰς ἐκθέσεις τῶν ἐπιθεωρήσεων, ἅς ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργείου ἐξετέλεσεν ἐν διαφόροις Γυμνασίοις

Τῷ 1896 ἐπεθεώρησε μετὰ τοῦ ἀειμνήστου συναδέλφου Βασιλείου Λάκωνος τὰ ἐν Βόλῳ, Δαρύσση, Τρικκάλοις, Καρδίτση, Λαμία, Χαλκίδι καὶ Σύρῳ γυμνάσια.

Τῷ 1880 ἐπεθεώρησε ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργείου τὰ γυμνάσια τῶν Πατρῶν καὶ τοῦ Πύργου.

Τῷ 1897 ἐπεθεώρησε τὰ γυμνάσια τῆς Δημητσάνης καὶ τῆς

Ἄνδριτοαίνης καὶ μετὰ ταῦτα τὰ γυμνάσια τῆς Σπάρτης καὶ τοῦ Γυθείου,

Πολλάκις δὲ ὡς ἀντιπρόσωπός τοῦ Κυρίου Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας ἐπώπτευσεν τὰς ἀπολυτήριους ἐξετάσεις Ἀθηναϊκῶν Γυμνασίων.

69) Εὐχομαι ὀλοφύχως ὅπως ὡς τάχιστα πραγματοποιηθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπείας περὶ τῆς ἐκδόσεως ἢ ἀνατυπώσεως τῶν φιλοσοφικῶν καὶ πατριωτικῶν συγγραμμάτων τοῦ σεβαστοῦ ἡμῶν Διδασκάλου.

